

Se ve, da na 3 pôlah se dadó popisati le nekteri od-delki velikega predmeta, ki si ga je stavil marljivi pi-satelj; vendar je dober košček poduka v tej knjižici za prosti naš narod in mladino šolsko. Bodi naj tedaj priporočena našemu občinstvu.

Dopisi.

V Plešcih na Hrvaškem 1. junija. — Danes, pre-drage „Novice“, imam vam celo torbico veselih dogod-kov naznaniti. 29. maja bil je v kom. Moravicah izbor poslanca za okraj Vrbovski, Brodski in Čubarski. Nisem vam v stanu popisati radosti naše zdaj po dovr-šenem izboru. Dne 28. maja o poldne so izborniki prišli v Plešce, po obedu pa so odirjali dalje proti Kolpi na Brod. Pri večerji, na katero so bili od pre-častitega gosp. župnika Brodskega prijazno povabljeni, čulo se je brezštevilnih živio-glasov. Po večerji so jeli šteti izbornike naših okrajev, kar počí glas, kot strela z jasnega neba, da magjaronski kandidat Akurti, on-dotni kotarski sudec, kteremu so pred dvema nedeljami kozé (osepnice) ves obraz razrile, ima že za svojo stran 61 glasov. Dobila je tudi ta magjaronska dušica od više gosposke pravo, da si sme iz Ogulina vojakov izpo-soditi! „Za Boga miloga! ne ustrašimo se jih — reče eden izmed izbornikov — zjutraj zarano vstanimo in idimo dalje“. In tako se je zgodilo. Medpotoma so pri-tisnili k nam še drugi, tako, da nas je bilo ravno 15 vozov, ko smo dirjali drug za drugim v Moravice. Pri-šedši v Moravice najdemo že naše protivnike na cesti „zobe si trebiti“. „Akurta — se zasliši glas — nima nič več kot 20 volilcev na svoji strani!“ Od Vrbo-skega dojde nam še nekaj volilcev z veliko svilno narodno zastavo z napisom: „živio dr. Franjo Rački!“ — Na kratko rečeno: izvoljen je bil dr. Franjo Rački! Volilci naši se niso dolgo mudili v Moravicah, vrnili so se proti Brodu, kjer so se sestali z izborniki, kateri so ravno iz Delnic došli. Tudi v Delnicah so izbrali na-rodnega kandidata g. Mrazoviča. Živio! — Po obedu vrnili so se zopet v Plešce, kjer so bili jako veselo sprejeti. Grom topov bil je celo noč slišati; vsaka druga hiša je imela zastavo, tudi gorečih lamp bilo je dosti. In razlegal se je glas krog in krog: Živio dr. Franjo Rački, zastupnik Vrbosko-Brodsko-Čubarski!

Iz Gradca 6. junija. A-č. — Nemški dijaki tu-kajšnjega vseučilišča so imeli 4. dan t. m. občni zbor, da so uredili zahvalnico profesorju dr. Domelius-u zato, da ni sprejel službe učitelja rimskega prava na dunajskem vseučilišču, ktera se mu je bila ponudila, ampak da ostane še dalje v Gradcu. Da tudi Slovani in Italijani bi bili radi pristopili tej zahvalnici, je go-tovo, kajti dr. Domelius, po rodu sicer Nemec, je poštenjak skozi in skozi in eden najboljših učiteljev tukajšnje juridične fakultete; al začasni rektor dr. Bi-schoff ni dovolil, da bi se udeležili tega zbora tudi Slovani, kajti Nemec je pri njem „der alleinberech-tigte Factor“. Pa akoravno je Slovanom zabranjeno bilo, svojo hvaležnost omenjenemu profesorju naznaniti, upamo, da je on prepričan, da ga Slovani ne čislajo nič manj kakor Nemci, kterim je dovoljeno bilo, to tudi pred svetom „manifestirati“.

V Rojanu 11. junija. — Čitalnica naša napravi 23. dne t. m. veliko „besedo“; dramatični odsek predstavi igro „Servus Petelinček“, po igri pa bode splošna zabava pod milim nebom, pri kateri se bo obilo umetnih ognjev vžgalo. Uljudno se vabijo vsi častiti udje h tej veselici; neudje plačajo vstopnino ter se bodo povabili po listkih.

Za odbor:

Ivan Dolinar, tajnik.

Iz Gorice 7. junija. —t — Čitati je bilo že v družih časnikih, da se snuje v Gorici katoliško-politiško društvo, ktero namerava izdajati svoj list. Še nik-dar ni bila vrla naša duhovščina tako vnetá za kako idejo, kakor za to. To kažejo obilni zneski, ki so jih obečali vsi slovenski duhovniki brez izjeme za cerk-veno-politiški-narodni časnik, kateri ima biti društvu glasilo. Pač ponosen sme biti osnovalni odbor, ki je razposlal dotični poziv, da je njegov glas v pravo struno zadel v srcu naše duhovščine stareje in mlajše. Res, da so imena p. n. gg. odbornikov*) taka, da se jim mora nehoté vsakdo ukloniti, a nič manj resnično je tudi to, da se je po nadškofiji živo čutila potreba, kateri ustreči je mestna duhovščina sklenila. Štvar je zdaj dognana. Ako so moji poroki zanesljivi, izide prvi list novega katol.-polit. organa že ta mesec. Imé mu bode neki „Glas“. Glavni steber mu bode bistroumni Mi-renski kaplan g. Iv. N. Stres, kateri je — če se ne motim — že v bogoslovskem semenišču (pisan) slov.-hrv. list uredoval. Da se mu posreči, zbrati krog sebe cvet v slovenskem pisanji izurjene duhovščine — so-sebno mlajše — ni dvomiti. In tako Bog daj srečo!

Iz Kostela 3. junija. — Mi siromaki in reve iz Ko-stela povzdignemo svoj glas v „Novicah“ zarad razde-litve milih darov, ki so došli v občino Kostelsko, — a žalibog! gosp. okrajni glavar pl. Fladung je prvi velik dar — 100 centov moke (gotovine) — namesti našemu občinskemu predstojniku Martinu Južniču pri Fari, iz-ročil nekim ljudem, kateri so veliki del tega znamenitega darú za-se in za svoje prijatle brez intervencije župa-nove razdelili. Te lesice so nas nalagale, da tistih 100 centov moke je le kočevski pek Arko podaril; al zve-deli smo, da vsa ta moka je bil dar druge strani, od g. Fladung-a sem poslan. Največe reve, slepe, betežne, šepaste, so klečale pred delilci te moke, pa niso je ne ene libre dobile, a delilci sami, ki so posestniki, tovarniki, gostilničarji, eden je mrtvaški ogleda, drug občinski sluga, so cele vreče (žaklje) za-se pograbili. Duša tej krivici je bil občinski pisar; on je vse to nasnoval, med delitvijo moke pa na lov šel, češ, meni nič mar, kdo dobi moko! Občinskemu predstojniku pa se ni celó nič povedalo zarad te razdelitve. Zdajci prašajo reveži: ali ni pravice, ktera bi okrajnemu glavarju dolžnost naložila, zarad očitne delitve milodarov avizi-rati občinske župane? Iz Postojne, na priliko, smo zvedeli za gotovo, da je ondašnji okrajni glavar izročil delitev dotičnim županom in župnikom. In tako se je menda godilo tudi drugod. Naši duhovni pastirji so zato grajali to skrivno in krivično razdeljevanje milo-darov, in eden izmed njih je 26. maja t. l. celó očitno rekel pri pridigi, da s takovim preziranjem revežev se krščanska ljubezen djansko žali. Kaj pa se je na to zgodilo? Prosimo, povejte ljube „Novice“ to milim do-brotnikom našim! V soboto 1. junija t. l. pride okrajni glavar pl. Fladung v Kostelsko občino, in ves srdit najpred v Banjiloki pobere učitelja na cesti, ga na svoj voz posadi, in ž njim naprej drdrá. Ko medpotoma g. Fladung učitelja izprašuje zarad ove pridige, pravi po nemški: „Diesen Teufel muß ich herausbekommen, wenn ich auch die halbe Welt verhöre!“ (te „prelepe“ besede se glasé slovenski: „ovega hudiča moram dobiti, če bi tudi pol svetá zaslišati moral!“) O cartana duša, o omika nem-čurska! Če ne greš na lov zajcev in druge divjačine, spraviš se na lov „hudičev“ velikih in malih! Grozno

*) V zboru mestne duhovščine v osnovalni odbor izvoljeni go-spodje so: Kanonik in nadškof. pisarn. vodja št. Bensa, častni kanonik, bogosl. prof. in bogosl. semenišča vodja dr. Iv. Hrast, mestni fajm. papežev kamornik mons. Iv. Kumar, c. kr. vadvnice in učit. izobraževališča katehet in mladenškega semenišča ravnatelj, Jožef Marušič, in Iv. N. Stres, kapl. v Mirnu. Pis.

rad bi bil mogočni gospod kaj našel porednega v pridigi, pa ni mogel. Poslednjič pravi: „No, so merde id ruhen!“ („No, bom pa pustil!“) — Tako jo g. Fladung večkrat zasuje. Ko je leta 1870. v „Vaterland-u“ bral svoje blamaže, žugal je s tožbo; ko pa je jasno videl svojo krivico, je omolknil. Letos sopet je nekega duhovnega pastirja tožil sodniji; ko pa ta 15 trdnih dokazov nasproti postavi, se gosp. Fladung zopet urno umakne; vsaj sodnija molči že več ko dva meseca. I sedaj sopet tako; ko vidi pred seboj jamo nemarnosti in krivično delitev milodarov, se je v soboto 1. dne junija, v največi vročini ob 1½ uri popoldan vrnil iz Kostela z žalostnim srcem, da „Teufel-na“ ni mogel v pridigi dobiti. Ljubljanski dopisnik „Vaterlanda“ 22. maja t. l. št. 138. je pač dobro zadel nemarno ravnanje onih organov, kateri niso na tanko, kakor bi moralo biti, razdelili milodarov. Naj bi sl. c. k. deželna vlada na drobno preiskala to reč in ne dovolila, da takove važne pritožbe se vržejo „ad acta“. Mi tužni siromaki molimo za mile dobrotnike, premožniši naši sosedje pa uživajo darove in se nam še posmehujejo!

V imenu siromakov in revežev Kostelskih:
Eden, ki se mu ljudstvo smili.

Iz Idrije 5. junija. — Ves svet govori o dragini; vsi uradniki javkajo za boljo plačo; le nas ubozih rudarjev nihče ne vidi, nas se nihče ne usmili! Al še huja nadloga nam preti; še to majhno plačo nam hočejo zmanjšati! Ali ni to strašno, da za ubozega rudarja ni nikoli živež predrag zato, ker imamo toliko, da, kdor ima 5 in še več otrok, mora včasih tešči iti v rudnik delat! Za gospode je pa brž bilo življenje predrago, ki imajo dovelj, povrh so jim pa še letne plače zboljšali. Ljuba pravica, kje te je vendar kaj! pridi vsaj enkrat na svetlo, da te bomo občudovali. Ali morda ni dosti to, da mora vsak rudar celih 40 let marljivo delati, da si zasluži svojo pičlo pokojnino? Mili Bog razsvetli naše gospode, da sprevidijo, da si krvavo služimo svoj vsakdanji kruhek, — da pa kruh je zmirom draži pri veliki družini, tedaj nam je zboljška plače silno treba. Če pa niso v stanu sprevideti naših nadlog, preloži nam take gospode; morebiti se nas drugi usmilijo.

Iz Gorenškega. (Poslano.) Iz gotovega vira mi je znano, da dopis v „Vaterlandu“ od 9. maja Zaliloški krajni, za šolo vneti šolski svet graja; to isto je tudi „Dan.“ v 21. listu ponatisnila. Omenjeni dopis pravi: „Da mu je krajni svet prošnjo izročil, da naj s pridrževanjem šolskih otrok za opravljanje cerkvenih zadev ne moti šolskega obiskovanja, in naj cerkvena opravila tako uravná, da šolski otroci v obiskovanju šole ne bodo zadržani.“ — Naj mi bode dovoljeno, pojasniti to stvar. Ako otroci že zavoljo dolzega pota do šole z dovoljenjem okrajnega šolskega sveta pod št. 71. vsaki dan ne pridejo v šolo, in ako so še takrat, kedar pridejo, niso ure poučevanja razvrstene tako, da vsacemu nauku se odloči svoj čas, tedaj mislim, da krajni šolski svet ni tako hudo grešil, ako je preč. gosp. župnika ponižno prosil, naj ne pridržuje otrok za opravljanje cerkvenih zadev v taci urah, ki so za druge predmete odločene; z dobro vestjo tudi rečem, da je grajani šolski svet dobro vedel, da nima pravice zapovedovati svojemu gosp. župniku o verskih zadevah, zato mu tudi zapovedal ni, ampak ga je le spodobno prosil. Tudi je dobro vedel, da se ima zavoljo imenovanih zadev do okrajnega šolskega sveta obrniti; al on tega ni hotel zavoljo velikega spoštovanja do svojega gosp. župnika, ampak ga le bolj na skrivnem s podpisami vseh odbornikov šolskega sveta pismeno ponižno prosil, in to zato, ker se gosp. župnik osebno ni hotel seje vdeležiti. — Prosim, naj to pojasnilo imenovanega dopisa tudi „Va-

terland“ in „Danica“ ponatisneta, da svet ne gleda kakega razpora tam, kjer ga ni.

Iz Kranja. — Popravlja je tiskarno pomoto 22. lista lanskih „Novic“, v katerem je bil izpuščen donesek s 5 gold. gosp. Tom. Zupana, tukajšnjega c. k. gimnazijskega profesorja, naznanjam

III. izkaz daril za Jenkov spominek.

Darovali so dalje gospodje: Jože Vidmar, kaplan 1 gld., Miha Lazar, prov. ravnatelj 1 gld., Jože Jurčič v Mariboru 1 gold., slovenski fantje v Ilirski Bistrici 2 gold. 50 kr., neznani gospod 1 gold., gospodje: Jož. Stritar (razen že lansko leto od vredništva „Zvona“ poslanih daril) zdaj še 30 gold., M. Pleteršnik, c. kr. profesor 2 gold., Fr. Kandernal, c. k. profesor 2 gold., Frice Žakelj, c. k. profesor 2 gold., tedaj s poprej izkazanimi 263 gold. 40 kr., skupaj 305 gold. 90 kr.

Iz Ljubljane. — Po vabilu deželnega odbora na družbo kmetijsko je v nedeljo bila skupna seja deželnega odbora, zastopnika c. kr. deželne vlade in odbora družbe kmetijske pod predsedstvom c. kr. deželnega predsednika pl. Wurzbacha. Predmet zborovanja je bilo posvetovanje, kaj naj se, ko je c. k. ministerstvo kmetijstva za ustanovljenje kmetijske šole v Bršlinu dovolilo 5000 gold., za ustanovljenje sadje in vinorejske šole Slapške v vipavski dolini pa je že pred zagotovljenih bilo 3000 gold., zdaj stori, da se odstranijo mnogovrstne ovire, ki so dosihmal zadrževale napravo teh šol, in da bi mogoče bilo, v prihodnjem letu 1873. odpreti te jako zaželeni in potrebni šoli. Dr. Jan. Bleiweis je iz velic kupov aktov, ki so se že nabrali o tej zadevi, zboru na kratko razložil vse važnejše obravnave o omenjenih šolah. Iz razprav, ki so temu poročilu sledile, je bilo očitno, da vsi pričujoči zastopniki deželnega odbora, deželne vlade in družbe kmetijske iskreno želijo, da se začnete te šoli prihodnje leto, da pa je treba dalje gledati kakor le na to, da se začnete, namreč na to, da začete se tudi na krepkih nogah obdržite za prihodnji čas. Zato pa je treba šolam zagotovljenih zemljiških posestev in pa vsako leto več tisoč goldinarjev denarnega pripomočka. Ker končna beseda gré deželnemu zboru, zato je zbor sklenil, vse brž storiti (kar je bilo enoglasno za potrebno spoznano), da se prihodnjemu deželnemu zboru izročijo gotovi predlogi. Vsa dežela sme prepričana biti, da vsi odbori in zbori priznavajo potrebo in korist obéh šol, al — kedar gré za več tisočev gold. vsako leto, je pač resno prevdariti, od kod jih dobiti. Da bi naš deželni zaklad bil bogat, in da bi imeli radodarnih velikih posestnikov mnogo, ki bi pripomogli k vzdržavanju šol, bila bi stvar hipoma gotova.

— (Iz deželnega odbora 7. junija.) Za bolnišnico v Kamni gorici je po želji ranjcega gosp. dr. Lovro Tomana njegova vdova gospá Lujiza Tomanova napravila ustanovo v znesku 8000 gold. v obligacijah ednotnega državnega dolga z 5% obresti v srebru, ktero je deželni odbor v svoje varstvo in gospodarstvo prevzeti sklenil. — V dogovor in sklep pogodbe s tržaškim mestnim magistratom zarad poplačanja še iz poprejšnjih let Tržaški bolnišnici dolžnih oskrbovalnih stroškov, ki niso še na pravdi pred državno sodnijo, je deželni odbor gosp. dr. Costo naprosil, da gré s primernim pooblastilom v Trst. — Služba oskrbniskega adjunkta v deželni posilni delalnici se je podelila c. k. sodnijskemu kancelistu v Krškem g. Kunibertu Dreniku.

— (Imenovanja.) Na mesto gosp. Fr. Kramarja, kanonika in semeniškega vodje, in gosp. dr. pl. Pavkerja, semeniškega špiritvala, ki sta se prostovoljno

odpovedala svojima službama, imenovali so knezoškof za vodjo gosp. dr. Andr. Čebaška, bogosl. profesorja, za spiritvala pa gosp. Karola Heidricha, doslé duhovnega oskrbnika v jetnišnici na ljubljanskem gradu.

— (*Stolna ljubljanska cerkev*) je včeraj dobila novo olepšavo od zunaj: v dozďaj prazni dolbini na tržni strani ste se vstavili iz kamena izrezani podobi sv. Hermagora, škofa in mučenca, in sv. Fortunata, dijakona in mučenca, ki sta že leta 63. po Krist. rojstvu v oglejski škofiji, kateri se je prišteval tudi veči del kranjske dežele, oznanovala sv. evangelij. Kot patrona ljubljanske škofije sta tukaj res na pravem mestu, kakor sta nekďaj bila tudi na stari malani sliki vélikega oltarja. Vse hvale vredna je ta misel blagodarne dobrotnice, ki je stolni cerkvi omislila ta kinč. Naj bi se kmalu našla blaga roka, ki še tretjo prazno dolbino spolni s primerno podobo! Jako nas veseli, da je naš domači podobar Zajec prav umetno dovršil svoje delo in omenjeni podobi izrezal iz domačega (moravškega) peščenca.

— (*Na korist po povodnjah silno nesrečnim Čehom*) napravi čitalnica kmalu veliko „besedo“, ter je naprosila za sodelovanje tudi dramatično društvo. Gotovo bodo tudi druge čitalnice isto storile in ne se strašiti dale s tem, da v toliki nesreči, ko se škoda šteje na milijone, z malimi darovi se ne more pomagati zdatno. Mnogo majhnih darov naredi veliki dar, in srce, s katerim se daruje, poviša mu vrednost. —

— Dozdaj „Novicam“ poslane darove naznanimo prihodnjič, in prosimo še še!

— (*Katoliško-politično društvo*) napravi prihodnjo nedeljo zvečer ob 6. uri v društvenih prostorih v Virantovi hiši dve tomboli z raznimi lepimi dobitki na korist onim prebivalcem Česke, katerim je povodinj več milijonov škode naredila. Ker je vhod družabnikom in nedružabnikom prost, se je nadjati obilega doneska v blagi namen.

— (*Poziv milosrčnim gospém!*) Neizmerna nesreča, ki je zadela velik del Českega, trka za pomoč posebno na žensko srce. Za reveže, katerim je strašna povodenj pokončala vse ter jim pustila edino le nago življenje, prosi se v dar obnošena moška in ženska obleka, perilo, obutalo, ktero bode Babeta Kogl-ova (narodni trg (hiš. št. 32.) odposlala na dotično mesto v razdeljenje. Hvaležno se sprejme tudi najmanjši dar. — Darovi v denarjih se tū ne nabirajo.

Nektere Ljubljankanke.

— Da vse rogovilstvo današjega brezverskega liberalizma Ljubljani ni celó nič izbrisalo značaja katoliškega mesta, pričale so sijajno procesije sv. Rešnjega telesa; v Št. Jakobski fari se je posebno odlikovalo katoliško društvo s krasno zastavo. V nedeljo je katoliško društvo pri sv. Petru obhajalo zahvalnico, da ta cerkev, ki jo je junija meseca pred 300 leti Turek požgal in razdjal, dandanes spet veličastno stoji. Gosp. kanonik Urh je v izvrstnem govoru primerjal sedanjí čas z unim časom in najdel, da tadanji turcizem je — današnjemu poganstvo.

— (*Pravila glasbine Matice v Ljubljani*) je začasni odbor že predložil c. k. deželni vladi v potrjenje. Namen društva je, vsestransko podpirati i gojiti slovensko narodno glasbo (muziko) in pripomoči, da vzraste slovenska glasbena literatura. Slovstvo slovensko ima svoje podpornike v Matici slovenski in društvu Mohorjevem; glasba slovenska nima še nikakoršne društvene podpore, ki je temveč potrebuje, ker „Matica slov.“ o muzikalnih zadevah, če se ne motimo, po g. Nedved-u že pred 2 ali 3 leti na pomoč klicana, sedaj še ne more biti tudi glasben zavod.

— (*Pravila slovenskega pisateljskega društva*) je c. kr. deželna vlada kranjska z odlokom 10. maja potrdila. „Zora“ naznanja, da prvi občni zbor tega društva, ktero začasno oskrbuje odbor, kateremu na čelu je g. Dav. Trstenjak, se skliče v prvi polovici septembra meseca, ki bode za eno leto volil po pravilih odločeni odbor, in v katerem se bode posvetovalo o opravičnem redu in se bodo določile osnove, po katerih bode društvo svojo delavnost razvijalo.

— (*Dramatičnega društva občni zbor.* — Konec iz 22. lista.) Prvosednik poprime spet besedo in po njegovem predlogu izreče zbor hvalo gospej Šolmajerjevej za njeno domoljubno delovanje, z naročilom, da jej prihodnji odbor to naznani, dalje hvalo sl. deželnemu zboru, brez čegar podpore bi društvu ne bilo mogoče izpeljati svoje naloge; g. Hribarju, ki je nazoč v zboru, zakliče prvosodnik in ž njim zbor „slava!“ g. Žigroviču naj se iz občnega zbora naznani hvala za prijazno podporo. O zgubi umrlih družabnikov izreče zbor svoje sožalovanje s tem, da se vzdigne.

Potem poroča blagajnik g. Žagar: Dohodkov je bilo od 1. maja 1871. do konca aprila 1872. leta skupaj 8667 gold. 37 kr. v gotovini, in 2200 gold. v dolžnih pismih, stroškov 8423 gld. 26 kr. v gotovini in 700 gld. v dolžnih pismih, konečni ostanek je tedaj 244 gold. 11 kr. v gotovini in 1500 gold. v dolžnih pismih. Proračun kaže dohodkov 4400 gold. 11 kr. v gotovini in 1500 gold. v dolžnih pismih, stroškov 8670 gold., tedaj bi primanjalo 4269 gld. 89 kr. Ta primanjkljaj se bode moral poravnati s podporo, ktere se je nadjati od sl. deželnega odbora in s tem, da pristopi še mnogo novih podpornih družabnikov. Stan premoženja znaša v hišnem orodji, knjižnici, garderobi in denarji skupaj 3652 gold. 81½ kr. Za pregled računov se volijo gg. Hribar, Miheljač in Jak. Trdina.

Pred volitvijo novega odbora izreče prvosednik zahvalo odboru, ki ga je podpiral, g. dr. Vošnjak pa in z njim zbor izreče hvalo prvosedniku, blagajniku in tajniku kakor tudi odboru za marljivo delovanje.

V odbor se volijo: gosp. Grasselli za prvosednika, gosp. Žagar za blagajnika in gg. Nolli J., dr. K. Bleiweis, dr. Vošnjak, Guttman, Stritar, Fr. Erjavec, dr. Zarnik, Pletršnik, Drenik, dr. Mencinger.

Po nekterih interpelacijah in predlogih, kateri spadajo v delokrog odbora, se zahvali prvosednik za skazano zaupanje in izreče še posebno hvalo marljivemu g. blagajniku Žagarju za tehtno podporo. Vsi nazoči odborniki sprejamejo odborništvo. Tajnik Nolli stavi konečno predlog: Občni zbor obžaluje, da dosednje prošnje odboreve zarad lož gledališkega fonda niso imele ugodnega vspeha, ter naroča novemu odboru, da se obrne s prošnjo o tej zadevi do sl. deželnega zbora. Ta predlog, kterege podpira s tem, da po istem načelu kakor ima dramatično društvo pravico rabiti vse sedeže, bi se mu morala priznati tudi pravica porabiti pri svojih predstavah omenjene lože, kar bi društvene dohodke pomnožilo, se enoglasno brez debate potrdi.

S tem se je končal 5. letni zbor dram. društva, ktero gotovo dela tako marljivo, da je srčno želeti, da dobí še mnogo podpornikov, ker le tako mu bode mogoče, da ne vpeša njegova delavnost. Naj ponovimo tū besede, s katerim končá tajnikovo poročilo, namreč željo: Da bi mnogo premožnejših domoljubov pristopilo med ustanovnike, kar je tem lože izpeljati, ker se po odborovem sklepu, dozďaj plačani letni doneski vštejejo med ustanovnino, ktera znaša 40 gold. in se plača na enkrat ali v 4 letnih rokih po 10 gold.; drugič pa, da bi izdatno naratlo število podpornih dru-

žabnikov z letnim doneskom 2 gold., da bode društvo moglo krepko napredovati na pričetem potu.

— (*Premišljevanja o železnici iz Loke v Trst ali pa iz Trbiža čez Predél v Gorico*) se imenuje knjižica, ki jo je spisal c. k. stavbeni svetovalec in vradno pooblaščen civilni inženir Franc Potočnik v Ljubljani v nemškem jeziku pod naslovom: „Betrachtungen über die Projekte einer Eisenbahn von Lack nach Triest oder von Tarvis über den Predil nach Görz“ in je ravnokar na svetlo prišla na Dunaji. Knjižica je adresirana na državni zbor dunajski, ki ima zdaj vsak hip razsodbo svojo izreči o tem: ali naj se zida železnica Predelska ali ne. Časniki in posebni listi so že toliko pisali o Predelski in Loški železnici, da bi se misliti smelo, da je Potočnikova brošurica odveč, vsaj ne more nič novega povedati. Al temu ni tako. Mi se sicer ponasati ne moremo, da smo brali vse spiske o „Predil oder Lack“, katerih je kakor listja in trave; al to si upamo trditi, da jasnejše na vse strani dokazati, da Predelska železnica je grob, Loška pa živna moč trgovsko-političnemu razvitku Trsta in cele Avstrije, ni mogoče, kakor je to v svoji brošuri dokazal g. Potočnik. Naj se naši Slovenci na Goriškem nikar ne dadó motiti, da se, Bog vedi, kakošna korist jim odtegne, ako se ne zida železnica čez strašanski Predél. Da je toliki hrup za Predelsko železnico, to prav s prstom kaže tudi g. Potočnik: sebičnost in dobičkarija francoske družbe Rothschild-Talabotove je, ktera ima edino železnico v svojih rokah, ki iz Avstrije pelje v Trst, in ktera tedaj na vse kriplje z rokami in nogami (z denarjem se ve da največ) dela na to, da ne bi se naredila še druga železnica, ampak da bi ona edina zmirom gospodovala s svojo visoko tarifo za blago in ljudi. Južna železnica bi pa po Loški železnici ne bila več samovladarica Trstu: in le za tem grmom tiči zajec. Zraven tega je še dobiček nekterih posamesnih zemljiških posestnikov na Goriškem, za Predelsko železnico zavzetih; al ti so le mali zvončki proti velikemu zvonu Rothschildovemu. Če ta začne plat-zvoná biti, tedaj je mogoče, da tudi kak minister ogluší in ne sliši, kar zahteva občni blagor Avstrije. Po vsem tem čestitamo g. Potočniku o izvrstnem delu, ki more tudi zadnje megle pregnati, če jih je še kje bilo, da Predelska železnica nikomur ne koristi, kakor — Rothschildu in pa sovražniku avstrijskemu, naj v prihodnjih letih pride iz Nemčije ali Italije.

— (*Panorama Triglava*) s pomočjo g. E. Krašovica je gosp. Bamberg v kamnotisku na svitlo dal na 8 listih, kateri popotniku, ki stoji na vrhuncu tega našega velika, v obrisih kažejo, kar on blizo in daleč okoli sebe vidi sveta: visocih gorá in nižih hribov, morjá, rek, mest itd. Gosp. Bamberg je trikrat bil na Triglavu, in kakor pravi, se mu je posrečilo popraviti in dopolniti to, kar je na Pernhartovi panorami napak ali celó izpuščeno o hribih in gorah. Če tudi ta panorama ni še morebiti brez pogrška, vendar bode dobro došla vsem popotnikom, ki si upajo koračiti na našega velika in gledati velikanski svet okoli njega. Le spodobilo bi se bilo, da bi bila slovenska imena naših gorá pravilno slovensko pisana, a ne oblečena v nemško haljino. Če, gospóda, po laški pišete Monte maggiore, a ne po nemški Monte matschiore, kdo vam daje pravico, slovenski Dobrač obleči v Dobratsch? Nemška imena naj se pišejo nemški, laška laški, slovenska slovenski, kajti res zoperno je brati Pershiutz, Roschiza itd. Kdor bi nam morebiti ugovarjal, da potem Nemec ne bode znal brati slovenskih imen, temu odgovorimo to, da pač tudi Nemcu ne bo nobene težave, imé Dobrača, Grintovca itd. iz-

govarjati, a tudi nobena nesreča ne bode, ako Dobraz izgovarja namesti Dobratsch; vsaj tudi malokter Nemec zna pravilno izgovarjati maggiore. Naposled pa so „tempi passati“, da v nemški pravopis so se vtilkala slovanska imena; Nemec naj se uči, pa bode znal. — Pravilno slovensko pisanje imen je tako lahko, da se nadjati moremo, da pri drugem izdanji Triglavove panorame se odpravijo te napake. V knjigoprodajalnici Kleinmajer-a je priporočana panorama na prodaj.

— (*Sokolov izlet v Litijo*) nam vsi deležniki, katerih je bilo iz Ljubljane nad 100 osob, popisujejo kot kaj lep in izvrstno izvršen. V Litiji in v Šmartnem je bil Sokol z nagovori g. župana Koblarja in g. Adamiča pozdravljen in njegova zastava po pozdravilih gospodičin Jenkove in Adamičove z venci kinčana. Slavolokov in majev bilo je v obilici, narod ves navdušen, zabava kaj živahna in prav težka je bila ločitev iz Litije ob 8. uri zvečer. Na ljubljanskem kolodvoru pa je čakala nebrojna množica ljudstva vrnivše se Sokole in jih pozdravila z živahnimi živio-klici, ter spremila po okinčanem in razsvitljenim Št. Peterskem predmestji do čitalnice. — Po takem je bil „Sokolov“ izlet vendar-le drugačen, kakor onih 7 „turnerjev“ v Celje. Ali ne, „Laibacherica“?

— (*Dragina v Ljubljani*.) Če poprašujemo naše kmete in kmetice, zakaj da je vse, kar je živeža, tako drago postalo, nam odgovarjajo, da ni drugače mogoče, ker se mora od vsake reči, ktera se v Ljubljano pri-nese, potrošnine (Verzehrungssteuer) strašno veliko plačati.* — Pritožujejo se tudi ljudje, da ni na mitnicah (šrangah) nabita od višega urada potrjena tarifa, koliko in od katerih reči da je plačevati posrednji davek, in da ne dobijo zmirom potrdila (bolete) o plačanem davku.

Mi vsled tega stavimo na c. k. davkarsko vodstvo samo ta-le vprašanja:

O čem obstoji kontrola zarad pobiranja posrednega — v najem danega — davka? — Ali ne bi hotelo omenjeno vodstvo po vsi deželi obširno razglasiti natančno tarifo, iz ktere bi se razvidelo, koliko in od katerih reči se sme potrošnina — se ve da z naklado vred — pobirati? — Ali ne bi hotelo omenjeno vodstvo zaukazati, da le take tarife, ktere so potrjene, morajo na mitnicah nabite biti?

— (*Solí za živino*) ima tukajšnja živinozdravnišnica nekoliko centov odveč, in je zato cent po 3 gld. 50 kr. oddaja.

— (*Pobirki iz časnikov*.) Zadnje dni so vendar nekteri pošteni nemški časniki prinesli imeni onih dveh divjakov, ki sta v „Strassburger-stielu“ bila barona Aufsessa tako po glavi, da je čez dva dni umrl: enemu je imé profesor Buding, drugi je pl. Goltz. Ker je pa druge časnike vendar zeló sram bilo, da je „kulturonosni“ nemec svetu pokazal tako beduinsko surovost, raznašajo zdaj novico, ki je pa nihče ne verjame, da Aufsess ni umrl zavoljo batin po glavi, ampak zavoljo neke stare srčne bolezni. In to dokazujejo po spričalih zdravniških! Če bi ne vedeli, kako se mnogokrat dobivajo spričala zdravniška! Pa je ubozemu Aufsessu tudi lahko srce počilo, čutivši, da sta ga dva lastna rojaka za mučenca nemško-narodne divjosti naredila!

— (*Poslano*.) Iz lastne skušnje pa tudi iz skušnje drugih vemo, da naš mestni magistrat daje za 2—3 gld.

*) Te dni nam je tožil neki kmet, ki je prišel s Kuma, da je moral od vina v posodici, ktera komaj 1 bokal drži in ktero je s seboj nosil, da mu je bilo po poti mogoče žejo gasiti, na šrangi v Kravji dolini v Ljubljani 16 kraje. plačati. — Vino gotovo ni bilo toliko vredno!

rubiti take, ki so kak davek na dolgu. Da se rubi, kdor ne plača ob svojem času, no, zoper to se ne dá godrnjati, če je rubljenec v stanu plačati. Al mi se drznemo vprašati: ali je to res, kar se nam za gotovo pripoveduje, da je sèm ter tjà celó kak „gemeinderath“ več sto goldinarjev davka dolžan, pa mestni magistrat pri njem ne pozná rubežna? Prosimo, naj nam sl. magistrat razjasni to reč, da v svojo tolažbo zvemo, da pri magistratu, ki ob sejnih razpostavi „sabljo pravice“, ne vlada dvojna mera?

Nekteri, katerim se je zavoljo par goldinarjev žugal rubež.

Potrjenja prejetih darov,

ki so bili po „Novicah“ nabrani in po vredništvu v razdelitev razposlani.

Sl. deželnemu odboru se je za nakup semen izročilo 200 gold.

Prejem potrdil g. deželni glavar $10\frac{1}{4}$. 1872.

Gosp. fajmoštru v Dragi 70 gold.

Prejem potrdil g. fajm. Jož. Jereb $17\frac{1}{5}$. 1872.

Gosp. fajmoštru v Loškem Potoku 80 gold.

Prejem potrdil g. fajm. Alojzi Pibernik $18\frac{1}{5}$. 1872.

Za vasí Pance in Selo v Dubruinjski občini 38 gold.

Prejem potrdil župan Jan. Mekinc $11\frac{1}{5}$. 1872.

Gosp. fajmoštru v Fari pri Kostelu 50 gold.

Prejem potrdil g. fajm. Šimen Lovšin $2\frac{1}{6}$. 1872.

Gosp. fajmoštru na Studencu 41 gold.

Prejem potrdil g. fajm. Miha Šos $28\frac{1}{5}$. 1871 s prošnjo, naj bi se še kaj poslalo za 2 posebno milovanja vredni vdovi. *)

Gosp. fajmoštru v Trebelnem 50 gold.

Prejem potrdil g. fajm. Jan. Šuler $26\frac{1}{5}$. 1872.

Gosp. županu in gosp. župniku v Senožecah 50 gold.

Prejem 40 gold. potrdila, (ponarejen desetak pa nazaj poslala) g. Jož. Zelen in g. Ig. Okorn $31\frac{1}{5}$. 1872.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Zbornica poslancev je na pomoč po povodnjah poškodovanim krajem Českega dovolila en milijon goldinarjev iz državne blagajnice, in zbornica gospôska je tudi temu pritrčila. Škode je morebiti blizo do 100 milijonov; deseti del česke dežele je vničene za veliko let! Gnjusno je bilo brati po ustavoverskih časnikih, ki so to za milost proglaševali, ker je le dolžnost državna. To tedaj ima strupenemu ustavoverstvu milost biti, ako se deželi, ki vsem drugim deželam je s svojimi davki na pomoč, v toliki sili dá en milijon! Proračun od leta 1868., na priliko, je kazal, da se je iz česke dežele nabralo 77 milijonov gld. davka, brez onih velicih zneskov, ki so se skupili iz prodanih deželnih kronnih posestev; za vse stroške te dežele pa se je potrebovalo le 14 milijonov gld., tedaj je 63 milijonov českega denarja se obrnilo na korist drugim deželam. Po tej primeri plača česka dežela v 10 letih 630 milijonov več kakor za-se potrebuje. Ali je po takem milost, če jej zdaj 1 milijon povrne?! Federalistni stranki se je menda ta milijon preberašk zdel, zato so proti temu znesku glasovali. — Zbornica gospôska je volitev svojih 20 poslancev v ogersko-avstrijsko delegacijo že dovršila; izbrala si je 19 trdih centralistov nemško-liberalne stranke, eden (knez Jablonowski) pa je vsa političnem polji čisto neznana oseba. Zbornica poslancev ni še svojih 20 delegatov volila; način volitev v zbornici poslancev je sicer tak,

*) Ako „Novice“ še kak milodar dobodo, ga Vam pošljejo.

Vred.

da pride kakih 5—6 federalistov v delegacijo; al kaj premorejo ti proti centralistični večini iz zbornice poslancev in zbornice gosposke? Nič! Vrh tega pa je sedelo v delegaciji dozdej 40 Magyarov, ki so kot en mož stali za svojo reč in po takem lahko podrli vse, kar ni bilo po njihovi volji; vsaj ni bilo težko, kakega ustavoverca na svojo stran potegniti. Kakošen obraz bo letos po novih volitvah na Hrvaškem in Ogerskem ogerska delegacija imela, to se zdaj še ne vé. — Prenaredba volilne postave, Gališka resolucija in Predelska železnica še zmirom mirno niso ne tič ne miš; brž ko ne bode ta trojica zaspala v volji Auerspergov; kajti 20. dne t. m. ima državni zbor že končan biti. Pozneje se začno delegacije, oktobra meseca pa deželni zbori.

Hrvaško. — Ogerskega ministerstva predsednik Lonyay je pretekli teden telegrafično na Dunaj v razgovor poklical predsednika razpuščenega deželnega zbora g. Mazuraniča in pa nekdanjega sekcijkega načelnika g. Prico. Kaj je predmet tega razgovora bil, ni znano. Da bi ministerstvo spet kar brž razpustilo zbor, ni verjetno; da ga skliče za toliko, da se ustanovi, potem preseka dalje obravnave njegove, to pa je lahko mogoče, ker menda hoče čakati na to, kako se bodo izvršile volitve na Ogerskem, ki bodo neki sila viharne, Deakovcem malo ugodne. Ogerske volitve se začno že ta teden. — 14. dne t. m. se začno volitve v Rabi in Presburgu; 24. dne t. m. je volitev v Peštu; tu so Deakovci postavili Deak-a za svojega poslanca, nasprotna stranka pa Szemere-a namesti Košut-a, kterege si je izprva mislila izbrati.

Česko. Iz Prage. — 10. dne t. m. ponoči spet se je utrgal oblak in novo povodenj napravil. Veselo je vendar videti, kako iz vseh dežel dohajajo darovi nesrečnikom. Ker so zadeti nemški in slovanski kraji, zato si prizadevajo Nemci in Slovani tolažiti nadloge ondašnjih prebivalcev. V Pragi se je ustanovil centralni podporni odbor, kateremu predsednik je knez Jurij Lobkovic.

Laško. — Čudno je letošnje leto; kamor se ozremo, povsod povodnje. V Ferari se je utrgal oblak; reka Pad (Po) je potopila krog in krog zemljo tako, da okoli 20.000 ljudem je vzela stanovanja.

Nemčija. — Zakletve zoper Jezuite in pa čedalje ožja zveza z italijansko vlado, to je dandanes Bismarkova glavna politika: oboje v zadnjem cilju meri na Avstrijo. In velikonemci avstrijski pritrvajo tej politiki!

Rusija. — Kolera se čedalje bolj razširja v Podoliji. Naj bi le spet ne prekoračila meje avstrijske!

Listnica vredništva. Gosp. Gr. Jap. v Za: Občeslovanskega slovarja ni, pa tudi slov. le nekterih slovanskih narečij ne. „СРПСКИ ПЈЕЧНИК“, srbsko-nemško-latinski od Vuka Štefan. Kosa. V hrvaško-srbskem jeziku poleg velikega Šulek-ovega slovarja je za navadno rabo dober „Rečnik ilirskoga i nemačkoga jezika“ od R. Veselića (Fröhlich Taschenwörterbuch); hrvaško-srbska slovnica od Mazuranića; theoretisch-praktische Grammatik der illirischen Sprache von R. Fröhlich. 4. Auflage (1865) von Ivan Macun. V českom jeziku so poleg velikega Jungmanovega dobri: Šumavsky, dr. J. P. Jordan in J. N. Ronečny (Kapesni slovník čehoslov. a nemeckého jazyka); — slovnica česko-slovenska od Marna. V poljskem jeziku: Dokladny słowniczek polsko-niemiecki in niem. polski od dr. J. P. Jordana. V ruskem jeziku je priporočila vredno Schmiedovo večje izdanje s slovnico. Gosp. Matija Majar je za Slovence spisal rusko slovnico. Primerjalna obče-slovanska slovnica bila bi jako koristna in tudi potrebna, in prav tako tudi slovník za vsa narečja slovanska, al — vsega tega bo treba še dolgo dolgo čakati. — Mnogo dopisov prekasno prejetih nismo danes mogli natisniti dati.